

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

El galliner republicà parlamentari

¡Massa galls, massa galls!... No anirem pas be.

LA SETMANA

Aquest any, com es ús y costum, dintre del nostre convencionalisme econòmic, els pressupostos, aquets curiosos pressupostos que mai se nivellen, apareixeran també nivellats.

El senyor ministre d'Hisenda, que no vol ser menos que 'ls que l'han precedit en la representació de la comedia nivelladora, ja ha dit de quina manera pensa ferho.

Confessada per ell mateix, la veritat veritable es que 'ls gastos del pressupost pera l'any que vé excedeixen als ingressos en 81 milions de pessetes; però 'l senyor Cobian no s'apura, y en lloc de rebaixar aquets 81 milions del capítol de gastos, els augmenta en els impostos... y ja està arreglada la cosa. Fòra dèficit, fòra desnivell y fòra enredos.

—¡Manos limpias, cavallers!... ¿Veuen? Aquí tenen el pressupost perfectament equilibrat.

Ara al ministre sols li queda un petit dubte. ¿Podrà suportarlo el país aquet recarrec en les contribucions?

Si 's convens de que la nació ja no pot més, no per això s'amoïnara el nostre geni econòmic. En compte d'eixigir els 81 milions als contribuents, els enmatllevarà a algu que 'ls tingui, y 'l resultat serà exactament el mateix: els pressupostos nivellats... y 'ls gastos enfilantse com una carabassera.

¿Podrà el ministre realitzar-lo, aquet plan? Ab el vot de la majoria de les Corts es segur que pot comptarhi. Aquesta gent ho vota tot.

Però—y aquí precisament s'amaga el nus del problema—la vida d'aquestes Corts ¿està tan assegurada com el ministre y els seus amics s'imaginem?

Ara 'ls senyors diputats s'entretenen discutint les actes y, naturalment, no succeeix res.

¿Podrà dirse també així quan s'entri decididament en materia y 's desfermin les llengües y reventi el díposit de passions fins avui contingudes, però més braves cada dia?

Els observatoris polítics no s'atreveixen a formular pronostics.

Però tots fan constar lo mateix: que l'atmòsfera està carregada, molt carregada, carregadíssima.

PIF-PAF

Al marge de les coses

I

TINC de dirho. Jo hauria volgut, per part de la nostra Esquerra catalana, un acte d'adhesió al restant de les representacions republicanes espanyoles en aquet comens de període llegendari ont va a debatre's ab més forsa que mai el plet entre la monarquia clerical y la República civilista. Me sembla que nosaltres no hem correspost a la sensació d'aquesta hora, en que les responsabilitats de Juliol-Octubre van a fixarse definitivament pera les sancions històriques.

Perquè nosaltres tenim una duplicitat d'ideal. Hem dit: Catalunya-República. En l' hora en que Catalunya va esser atacada, no vacilarem en junyirnos a una Solidaritat. Y avui, que la possibilitat d'arribar a la República, per agotament de l'adversari, va fentse més forta de cada dia, devem sacrificarho tot a l'unió dels republicans.

Hi ha més encara. Els republicans, no ja de Catalunya, sinó de tota Espanya, encarnen avui expressament la representació del fi immediat que tingué la nostra unió solidaria, segons el programa del Tivoli. En Melquiades Alvarez y en Pau Iglesias, els dos pols de lo que en diriem l'esfera republicana, han promès lluitar an el Parlament contra la vergonya de la llei de jurisdiccions y en favor de la reforma del Còdic de justícia militar. Un dels nostres diputats d'ahir, en Pi y Arsuaga, fill del Mestre, està investit avui ab una representació de voluntat madrilenya. El federalisme originari, doncs, se solidarisa y conjunta ab la representació de la capital espanyola. En cambi un altre dels diputats nous de Madrid, en Pau Iglesias, va esser proposat pera la representació de Barcelona, com a diputat de la nostra Esquerra; y així com en els dies odiosos de Cuba, junt ab en Pi y ab el catalanisme pur, va defensar la llibertat completa de les colònies opresses, ahir, en aquell Octubre tragic, va defensar ab nosaltres la causa d'Europa.

Jo hauria volgut, amics, l'enviada solemnia d'un Missatge de fraternitat als companys de Madrid després del meeting del Frontó. Alguna cosa com un gran crit de ¡Present! en l' hora de passar llista abans de la batalla. ¿Qui dubta que 'l secret de les nostres victories el tanca únicament la paraula Unió?

II

Aquesta paraula, Unió, es més peremptoria avui a consecuencia de les tímides insinuacions

El preu ho justifica tot

S'assegura que ha sigut venut al estranger un quadro d'assumpte religiós que 's guardava en un convent. (D'una gazetilla.)

—¿De manera que, com Judas, també us el veneu?

—Oh!... Però no'l donem tan barato com ell. Nosaltres ne treiem un milió y pico...

d'en Canalejas, qui recorden la famosa R. O. d'en Romanones sobre 'l matrimoni civil, R. O. d'interpretació com la de l'article 11, y com a tal derogada per una altra R. O. tot seguit que puja en Maura. L'unió, deia, es perentoria avui perquè aqueixes disposicions ministerials produiran l'unió contraria, la de les dretes, ja que aleshores de la projectada llei d'associacions bastà una menassa de guerra civil, en boca d'en Maura, pera produir un panic gubernamental qui acabà ab totes les buides promeses laicistes.

Per altra part, nosaltres tenim que recordar an en Canalejas unes paraules seves sobre la llei de jurisdiccions, de la qual digué que era la vergonya de la seva vida, ja que ell presidia el Congrés quan va dictarse...—Y be, ja ho veieu: ara, en el Missatge de la Corona, ni una paraula sobre aqueix punt...

III

Us deia que ens menassa una unió de dretes, en la qual col·laboraran eficazment, no ho dubteu, els catalanistes de la dreta, com col·laboraren en la desvirtuació tendenciosa y oficial dels fets de Juliol y en les repressions qui després vingueren. Y el perill no està, pera mi, com podria creure's, de part del jaumisme, el qual, pera entrar, tindria que produir un trastorn polític que alteraria més encara la nostra manca d'isocronia ab Europa. El perill està en que les simpaties de les institucions y de les camarillas estan, de segur, per Roma...

Y a propòsit. El cas de Don Jaume es, potser, una curiosa anormalitat psicològica. ¿No imagineu lo que passa, tal volta, en l'ànima d'aqueix Anti-Rei? Intentem la reconstitució d'un fragment del seu monolec interior:

«Allà, a Espanya, tinc jo un exercit de partidaris, educats en un ambient moral oposat en absolut al meu. La tradició de tres guerres pesa sobre ells. Les cartes del meu pare els han acostumat a arcaïsmes infantils y absurdes. L'ur ideal de reclusió contrasta vivament ab la meua educació mundana de vagabond ric. Jo tinc en les pupiles visions de totes les metròpolis modernes, y ells hi tenen l'ombra eterna de llur campanar... Si la meua Causa fos únicament un llegitimisme, jo podria fer, sense perill, declaracions constitucionals, a l'anglesa, antivanicanistes, segons la bella tradició del regalisme francès, tan borbonic. Però la meua Causa no es d'eclesiasticisme negre y primitiu, impregnat d'una bavor de sacristies.—Vetaquí, doncs, un capdill absolut qui's veu conduit malgrat ell mateix, pels que hauria de conduir... Oh absolutisme! ¡Y pensar que ells no'n saben res, de tot això! Y pensar que 'l meu naixement m'obliga, per herencia, a sostenir un paper contrari a totes les meves inclinacions! Mai l'història haurà pesat tant sobre un home com jo la sento pesar en aquet moment!»

...De la sala de joc puja una immensa colrada. Una dona magnífica, tot passant, se repenja sobre l'espatlla del príncep, tutejantlo. Després, ben a cau d'orella, y dientli coses, dientli coses. Y el príncep somriu, somriu, mentres que allà baix, en la terra negra, els seus resen, resen...

GABRIEL ALOMAR

Les monarquies

REPETIDES vegades, d'ensà que en Canalejas es al poder, s'ha dit que 'l rei d'Espanya està d'acord ab la pretesa política radical del ministeri. Els periodics adictes y el mateix president del Consell se'n van-ten públicament. Les seves afirmacions són categòriques:

—Don Alfons es un home obert a les idees modernes... El monarca ha aprovat el programa d'en Canalejas sobre la qüestió religiosa... El rei està ab el govern...

La fama d'aquesta actitud del poder moderador ha traspassat les fronteres. *Le Matin*, de París, ha publicat recentment unes declaracions d'en Canalejas, en les quals se fa dir textualment al nostre primer ministre: «*J'ai le roi avec moi.*»

El directe comentari sobre l'actitut que s'atribueix al rei es un xic perillós, en aquet país dels fiscals susceptibles y de les denúncies contra la premsa. Per això nosaltres no negarem ni afirmarem la certesa de les orientacions radicals de la corona, limitantnos a fer algunes consideracions sobre l'influència de les corrents de l'opinió pública en les altes, en les règies esferes.

En els nostres temps es difícilíssim que les institucions visquin contrariant el sentir de les grans masses d'opinió. El poder de la forsa es molt relatiu. Actualment, la forsa, quan va contra la voluntat d'un poble, resulta feble. Pot imposarse per la repressió en un moment donat. Mes la qüestió queda latent, en disposició d'apareixer novament a la superfície a la primera ocasió favorable. La democràcia, el govern del poble pel poble, va passant de doctrina política a viva realitat. En aquestes condicions, les monarquies, que representen una deïxa de l'història, se troben davant d'aquest dilema: o admetre les noves orientacions, o desaparèixer. L'història contemporània ens presenta exemples dels dos casos. Però a mesura l'onada de les idees modernes avensa, les monarquies se veuen ab menos coratge pera resistir. L'instint de conservació pot més que l'amor a les velles idees y als vells procediments de govern.

Succeeix, emperò, en molts d'aquets casos, que l'adaptació no es més que aparent. El poder reial consent en que's fassi política nova; mes an aquella política no l'estima pas... Quan això succeeix, el perill es gros, y les democracies han de desplegar una gran acció y una gran habilitat pera no caure en fatals paranyes.

El veritable règim democràtic es aquell ont la voluntat popular es suficient pera imposar una determinada política. Quan la realització d'aquesta depèn de la bona o mala disposició d'un alt personatge y de les idees personals d'aquet, no n'hi pot haver tal règim democràtic. El poble ha d'exercir l'integritat dels drets que li pertocquen; les concessions parcials no resolen el problema fonamentalment.

Fixèuvoshi: quasitots els monarques dels nostres dies s'alaben d'esser liberals. Les monarquies s'han liberalisat, se diu. Efectes d'aquell dilema, amics.

No són liberals els reis, sinó els ciutadans. No s'han liberalisat les monarquies, sinó 'ls pobles.

FULMEN

Qui hi era ho va veure

Una carta aclaratoria y un comentari innocent

HORTA (Barcelona), 20 de Juny 1910

Sr. Director de LA CAMPANA DE GRACIA
Barcelona.

Molt Sr. nostre:

En contestació al sòlt «Veus volatils», insertat en el número passat, y al objecte de rectificar o, millor dit, aclarar alguns dels conceptes en ell emesos, la Comissió de Festes del Mercat d'aquesta barriada's veu precisada a fer constar:

Primer: Que no li importa res que un imprudent hagi comès l'indelicadesa de enviarli notícies encaminades a promoure la desunió entre nosaltres.

Segon: Que, al demanarli una justa rectificació al referit sòlt, volem consignar que en el Mercat de Horta, del Sr. Figueras, que n'es regidor-inspector, n'estem altament agraits, per quant en tot lo promès se'ns ha portat com un cavaller.

Y tercer: Que si en el modest sopar que's va oferir al Sr. Figueras, al serli entregats an aquet senyor, per mans de la Reina, uns quants cigarros, no hagués acceptat, nosaltres, que quan convidem ho fem de cor, ens hauriem donat per molt ofesos.

Ab gracies anticipades, disposi, senyor Director, de tot quant de nosaltres depengui.

LA COMISSIÓ

Deiem en el sòlt de referència que «qui hi era ho va veure». Y an aquesta expressió de caracter dubitatiu, els senyors de la Comissió que hi eren y ho van veure repliquen ab la carta precedent, de la qual se'n despren que els purs sobrants del sopar de marras foren entregats al regidor lerrouxista senyor Figueras ab l'intent de que se'ls quedés tots, y no de que'n prenguéss un y deixés els altres, com semblava natural y llogic.

De modo que la cosa varia. No fou un gest d'ingenua reialesa, no fou un senzill obsequi de sobremesa, l'entrega dels cigarros, sinó que va tenir totes les traces d'un regalo premeditat y consentit per tota l'assemblea bucòlica.

L'acceptar els purs, doncs, no era tan sols un dret indiscutible, pel senyor Figueras, sinó una obligació de cortesia. Pera això els elegim, als regidors, pera que, quan l'ocasió's presenta, sapiguem pendre, sumissos, lo que se'ls dongui. En aquells moments, y venint de mans d'una reina maca y aixirida que's brindava ab gest d'amable gentilesa, l'acceptar un grapat de havanos no era ja sols un dret indiscutible, sinó un dever moral. Com serà un dever moral també pel Sr. Figueras l'haverse d'enrecordar, al seu dia, que ell es regidor-inspector de mercats y que 'ls individus que formen la Comissió del Mercat de Horta són uns senyors molt amables y obsequiosos.

Que per molts anys els duri la generositat als uns y l'agraïment a l'altre.

SEMBRANT

De notable pot calificarse la conferència que'l passat dissabte va donar, al *Centre Democràtic Republicà* de Rubí, el nostre estimat amic y company de redacció Rovira y Virgili.

Les novíssimes orientacions de la Democràcia foren el tema escullit per l'il·lustrat conferenciant, y que les idees per ell exposades y la galana forma en que les presentà arribaren al cor del numerós auditori congregat en la sala del Centre, ben clar varen demostrarho els aplausos ab que sigueren acullits els principals passatges de la seva hermosa peroració.

Faltats d'espai pera entrar en detalls sobre la disertació del nostre amic, ens hem de limitar a felicitarlo, felicitant de passada al poble de Rubí pel seu fervorós republicanisme y pel bell exemple d'amor a la cultura que als demés pobles ofereix al organitzar conferencies tan sanes y tan fonament instructives com la donada el passat dissabte pel nostre estimat company.

IRONA, la Girona sempre heroica y sempre republicana, pesi als que voldrien arrencarli aquet titol, que es la seva gloria més alta y més pura, se prepara pera honrar el vinent dimecres, dia 29, la memoria dels valents comandant Ferrándiz y tinent Bellés, fusellats ara fa vin-

tisis anys en aquella població, per haverse sublevat al crit de ¡Visca la República!

Ab aquest motiu, la *Lliga Republicana* de l'immortal ciutat convida a tots els homes de cor de Catalunya a la manifestació que'l dimecres, a les 11 del matí, s'organitzarà en el *Centre Republicà*, Carme, 13, Girona, pera anar al cementiri a cubrir de flors la tomba aont reposen els dos nobles patricis que'l dia 28 de Juny de 1884 varen donar la vida pels ideals que tots defensem y en els quals tenim tots fundades nostres esperances.

L'acte, preparat ab l'ardorós entusiasme que mai abandona a aquells bons republicans, promet ser tan digne de Girona com del nom gloriós dels inolvidables Ferrándiz y Bellés.

A l'enterarse de les disposicions—ben mirades, per cert—que'l nostre Govern havia pres, relacionades ab la qüestió religiosa, sembla que al *presoner* del Vaticà varen saltarli les llàgrimes.

¿Tan al viu l'ha ferit la cosa?
Si'l nostre consell hagués de valer, recomanariem a Pius X que no s'hi amoinés gaire ab les reals ordres del Govern espanyol.

Ha de pensar que, com deia aquell pallaso que anys enrera treballava al nostre Circo equestre, *aiò no es res*.

Lo que en Canalejas ha fet, potser contra la seva voluntat, no es més que'l comensament del principi de l'introducció.

Per lo tant, cregui's, venerable sant pare, prengui's les coses com venen, y alabat sigui Deu.

Ja veurà, de mica en mica, *como se irá usted jaciendo*.

Apreta la calor y apreten els conservadors al Govern. Tot són reunions polítiques. Entre tantes apretures ens faltará l'espai pera trobar-nos amplex.

Quan són molts en una habitació y es troben estrets, mai falta qui digui:

—Senyors, ¿volen fer el favor de sortir, que som masses?

Ara els que són més diuen als que són masses:
—Volen anarse'n a una altra banda, que aquí no hi cabem?

Però'ls que porten sotana, que són els qui tindrien de sortir, continuen entrant en l'habitació y fent l'aire irrespirable.

A Sabadell hi hagué el dimars una gran desgracia.

La fàbrica d'en Durán, en la qual hi guanyaven el pa, entre homes y dones, 250 operaris, sigué completament destruïda per un incendi.

Se parla d'un milió de pessetes de perdues materials.

Y la perdua que han sofert els treballadors de la fàbrica, que han quedat sense feina, ¿ja's compta, també?

Al final de la cavalcada dels mercats, que va *amenisar* els nostres carrers y plasses la passada setmana, hi anava una altra cavalcada molt més interessant.

Vuit o deu cotxes que passejaven als regidors.

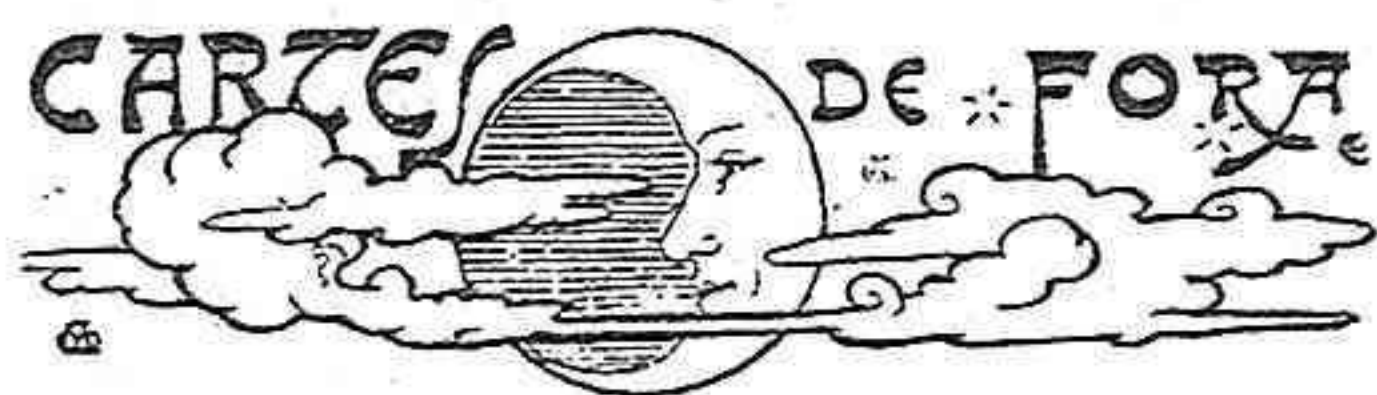
—¿També són de la colla dels mercats?—va preguntar un badoc.

—No,—respongué un veí,—aquestos són de la quadrilla de la ciutat.

—No t'entenc...

—Sí, home, sí. Que no són de la plassa, sinó de l'olla.

En un examen de medicina:
—¿Aont tenim el cervell?
—Al cap, y alguns a la panxa.
—¿A la panxa? Veiam, citi'm un exemple.
—Sí, senyor. Els gegants del Corpus.

FIGUERES, 19 de Juny.

En aquesta federal ciutat diu que'ls rradicals hi volen inaugurar un Centre y fundar un setmanariet defensor del partit que *acaudilla* en Lerroux, però... ens sembla que no ho faran; perquè n'hi han molt pocs, an aquí, de *rrradicals*, ¡ai!, de rradicals, y pera fundar un Centre lo que primer se necessita són duros, y ens pensem que'ls lerrouxistes de Figueres no'n tenen gaires més que aquell Jaumet, aquell que tanta nosa fa per Cà la Ciutat. ¿No'l coneixeu, republicans de Figueres? Es aquell, en *Mules*.

Doncs, sí: els rradicals de Figueres volen tenir un Centre; la quota ha de ser de franc, y els *farts*, o *banquetes*, tres quartos del mateix. ¿Sabeu qui el compon, el partit rradical de Figueres? Ja us ho diré: en Jaumet (que es el que ara hem anomenat), en Pepet de Port-Bou (aquell que li varen donar carbassa) y en acabat en Torroella. Y prou.

LLORET DE MAR, 19 de Juny.

A principis d'aquest any, a la *gran Toledo* tot eren festes, am motiu de ferse carrec, el nou Ajuntament, dels destins municipals.

Tothom, prescindint de colors politics, va treballar, am desinterès y fermesa, pera portar a la Casa Gran els nous regidors, que, ab el pompós nom d'*administratius*, se presentaren al poble demanantli el vot.

Està clar, com que's tractava de la *flor y nata* de la societat lloretenca, triomfaren, per gran majoria de vots, contra la candidatura moralisadora republicana.

Sols ells eren els administratius y els capacitats pera portar, com a bons timoners, la nau del poble pel bon camí que havia de conduirnos al port de la felicitat, y com que ells ho eren tot, fins la *conseqüència* y la *virtut personificades*, además de posseir una bona dosis de *voluntat y sabiduria*, els seus contrincants, davant de tan poderosos elements, quedaven reduïts a res.

Y ab tantes condicions y tantes coses, ¿què hem guanyat els mortals lloretencs? Si mal estavem ahir, pitjor estem avui. ¿Aont són les reformes que, a sò de bombo y platets, propagaven per tot arreu? ¿Aont són aquelles terribles sessions municipals pera descobrir els tarugos del poble, discutint ab taquígrafos y fent penetrar la llum en tots els assumptes comunals, y en particular en els que més perillen, com són: els llegats y rendes que al morir va deixar al poble l'inolvidable patri-cí Romà Barnés?

Per avui, prou. Sols volem, com en Cohete, llum, llum y llum, i si no's fa llum arrencarem ca-retes...

ESPURNES

Comprentent que era ja hora de demostrà el seu braó, una tarda en Canalejas agafà sa ploma d'or, y sucantla en tinta roja, escrigué aixís: «Espanyols: S'autorisa en tots els temples, siguin de la religió y de la secta que's vulgui, l'ús dels signes exteriors.»

Y el senyor primer ministre, un cop hagué fet això, descansà ¡pobret! creientse que ja estava arreglat tot.

Jo sé un Ajuntament que passa el temps de peus a la galleda; jo sé un Ajuntament que tot, sense excepció, ho fa malament.

Quan organisa festes, li surten funerals; si ingressa quatre duros, malgasta doscents rals. Dona banquetes a grosses, nombra empleats a mils, y els dies que té Junta, hi ha que cridà als civils.

Jo sé un Ajuntament que fins avui no ha fet més que desgracies; jo sé un Ajuntament que ha d'acabar, per forsa, malament.

—¿Diu que'l Papa està tan trist, a causa d'això d'Espanya?
—Si val a dir la vritat, greus motius té per' estarne. Sol y unic explotador d'aquet gran mercat de llana, ¿còm no ha d'afligirse al veure que uns governants sense entranyes li treuen el privilegi que fins avui disfrutava y autorisen per decret l'introducció d'altres marques?

—M'ha agradat en Moret, cregui'm.
—¿Ah! ¿De modo que ha enraonat?
—Al contrari; no ha obert boca. Per xò dic que m'ha agradat.

Les senyores espanyoles tenen temps per tot, ¡per tot! Avui, series y endolades, com pel cas es de rigor, formulen una protesta contra la persecució de que's fa víctima al clero y a tot el ram religiós.

Demà, guapes y rialleres y olvidant dels dolors que sofreix la Mare Iglesia, ballaran en un saló vestides com la *Chelito*, lluint un immens escot

y ensenyant sobre el fresc cutis un dit de polvos d'arros.

¿Sentiu el fort soroll de picadors que allà a Madrid ressona cada tarda? Es que les bugaderes del Congrès estan rentant les actes.

¿Sentiu el daltabaix que ara ha esclatat? Es que les bugaderes se barallen, no se sab si per falta de sabó o per excés de taques.

C. GUMA

L'IDEAL Y LES REALISACIONS

OBEINT a un interès merament partidista, molts socialistes volen fer creure als treballadors que entre'l socialisme y el radicalisme hi ha una diferència enorme, fonamental, irreductible. Al plantejar el problema social, aquets socialistes confonen en una mateixa calificació de *partits burgesos* als que no són partits de classe, tant si sostenen doctrines conservadores com si mantenen principis lliberals y radicals.

Un seré examen dels fets es prou pera provar l'error y l'injusticia en que cauen els que tal cosa sostenen. Fins deixant apart els punts de coincidència de radicals y socialistes en les qüestions polítiques, se pot trobar facilmente un gran punt de contacte en el mateix terreny de la transformació social.

Es innegable que en els programes del socialisme internacional s'hi contenen dugues menes de reivindicacions proletaries. Al costat de l'afirmació integral de les doctrines colectivistes, hi ha un seguit de reformes immediates o pròximes, que venen a esser el camí evolutiu pera anar a la transformació del règim social. Dit en altres paraules: els programes socialistes contenen dugues parts: l'ideal y les realisacions.

Entre'ls homes que militen en els partits radicals n'hi ha que estan completament conformes ab el socialisme; altres n'hi ha que no l'admeten pas. Però uns y altres són partidaris de reformar el règim present, de destruir injustícies, de millorar la sort dels obrers, de garantir el dret a la vida, de posar els interessos humans per damunt dels egoismes del capitalisme. Y heusaquí que'l conjunt de reformes socials que'ls partits radicals preconisen són les mateixes contingudes en el programa socialista de realisacions. En l'aspecte doctrinal del problema, radicals y socialistes poden divergir. En l'aspecte practic, positiu, de la qüestió, s'avenen, coincideixen.

Quines són les principals reformes immediates que avui defensen el socialisme de tots els països? Són els retirs obrers, les assegurances contra'ls accidents del treball, la malaltia, l'invalidesa y la manca de feina, el dret sindical, l'impost progressiu sobre les rendes o utilitats, els monopolis de l'Estat, etc. Doncs be: totes aquestes reformes les sostenen igualment els partits radicals.

Mes aquí cal fer una observació. Y es la de que nosaltres usem aquí la paraula radical en el sentit de ple radicalisme, y, per lo tant, en el sentit de radicalisme economic y social. Perquè avui se dona'l cas de que molts homes se titulen radicals y en partits radicals figuren tot essent conservadors en la qüestió social, car prenen el mot *radicalisme* en el seu vell sentit polític. Com ha dit M. Paul Adam, la veritable línia divisoria entre conservadors y radicals, entre dretes y esquerres, està avui en els principis economics, y especialment en la manera d'entendre el principi de la propietat. Els partits radicals, sense prescindir del seu bagatge polític, que no té, certament, res de secundari, s'orienten decididament vers les reformes socials. Qualsevulga que siguin les diferencies de doctrina, potser més aparents que reals, entre radicals y socialistes, poden uns y altres trobarse en l'ample camp de les realisacions.

A. R. y V.

El flagrant delicte

Jo estic més enamorat de la Fransa que l'Hurtado y en Rovira y Virgili, que li tenen un amor de trenta centims diaris, ab els quals compren dos o tres periodics francesos. Pera un amor platoní, trenta centims me sembla una quantitat bastant important. Jo, al menos, no conec a ningú que sigui capas de donar trenta centims diaris per Catalunya o per la República, durant anys y anys, com els senyors Hur-

tado y Rovira y Virgili els donen per la Fransa, comprant ab delectació els seus periodics com si fossin declaracions amoroses de la propia Donya Mariana.

La Fransa, pera acabar d'obtenir les meves simpaties, acaba de treure als senyors marits el dret de sorprendre les seves dones en flagrant delicte d'adulteri. Quan un marit francès era coronat simbòlicament per la seva dona, no seguia els concells de l'Echegaray, sinó que procurava indagar el lloc y l'hora de l'idili adulteri, y una vegada sabut, acompanyat de l'autoritat, sorprenia'ls aimants. Allò era el flagrant delicte. Després venia el divorci, ab totes les conseqüencies favorables pera'l marit.

Tot això s'es acabat. Y el *vaudeville* també, diuen alguns; el *vaudeville* famós en el qual, després de veure el comisari de policia les camises dels adulterins, aquets acabaven per convencer al marit de que allò era una equivocació.

—Soc un *cocu*, soc un *cocu*—cridava'l marit.
—No, senyor, vostè s'equivoca. Aquesta es la meva *chambre* y la seva senyora no ha fet més que confóndrela ab una altra ont viu una amiga.

—Y com és que està en camisa?
—Per la calor. Tot esperantla, ha volgut refrescar-se.

—¿Y vostè?
—Estava en aquest quarto prenent la fresca, també en camisa.

—Soc un *cocu*—tornava a cridar el marit.

—Li dic que no. Jo li responc de la puresa de la seva dona. ¿Creu vostè en la paraula dels homes honrats.

—Sí.
—Doncs jo soc un home honrat.

El marit se resigna, mitg convenut. El galan li allarga la mà, que ell pren, y comensa'l *ménage a trois*.

Però'ls francesos són uns homes equilibrats y raonables. Han tret el flagrant delicte, però han posat l'investigació de la paternitat dels fills il·legitims y adulterins. La dona podrà esser infidel impunement, sense que'l marit pugui sorprendrela. La Fransa protegeix l'amor y la reproducció. Però el marit té les lleis a la seva disposició si dubta de que'l fill, encara que li hagi nascut a casa, sigui seu. La Fransa protegeix la puresa de la sang. Ningú, doncs, pot queixarse, ni l'home, ni la dona, y molt menos l'aimant. No sembla sinó que la legislació francesa's converteix en una mena de Companyia de Segurs d'amor, a domicili y a fóra.

A Fransa, el flagrant delicte era ja un abús, y els marits dedicats a la cassa d'adulteris han arribat a empipar a tothom. Aquí no, aquí no's coneix el flagrant delicte. En Dicenta ens va contar que, sorprès per un vell quan baixava d'estimar a la seva dona, li va dir: «No s'espanti, jove, no s'espanti. Però tinc d'advertirli que ha de triar millor les hores, procurant que no torni a trobarlo. Això, jove, són coses inevitables. Me passa an a mi y li passarà a vostè. Són lletres a trenta anys vista». Además d'aquets senyors amables, hi ha els que no's volen perdre, y els que ho suporten tot per por al escandol, y els que hi fan negoci, y els que mai ho saben, y els més deliciosos, els que s'en fan carrec. Al senyor Canons li donen la mala noticia. La seva dona'l vol comprometre, la seva dona s'entén ab un altre... El senyor Canons, de primer, s'enfada, però després medita, interroga a la dona; aquesta, plorant, confessa y diu el nom del seductor. El senyor Canons reflexiona. Després diu:

—Se comprén, se comprén. Pobre senyor! Com que es viuud.

Després aconsella a la dona y li diu que no vol escandols.

CHANTECLER

Dones y dones...

Canalejas per ara aguanta'l cop. El Vaticà no està per orgues y protesta. Al veure que'l Papa s'enfuria contra el Govern, les dames de confessionari no fan altra cosa que moure brega y no deixar res en pau. ¡Quin escandol! Tot són crits, crits y més crits. Han comensat ja a recullir firmes y fins diners pera ajudar als pobrets freres perseguits per la llibertat de cultes.

En el nostre desventurat país, la dona es qui mana quasi sempre en la familia. Més ben dit: qui mana més que'l marit, y molt més que la dona, es el capellà. En moltes cases el domini del ensotanat es absolut. Al matí no's fa neteja perquè la dona té d'anar al confessionari; al mitgdia no bullen els sigrons, ni els llits són arreglats, ni la canalla rentada, perquè la dona es a misa de dotze, la més lluida. A la tarda hi ha trisagi, sermó, rosari; mes del sant, demanin, demanin... Y aixís marxa la casa, ¡la casa del marit! que es el qui paga l'alimentació y qui té de sofrir totes les ventatges del ensotanat, del intrús que s'ha ficat en el sí de la familia. Hi ha marit que més que casat ab una dona ho sembla ab un mossén. Es el mossén qui mana.

Per això criden ara tant les dones. Ab la lliber-

L'anticlericalisme del Govern

—Doncs ¿que va de debò, això, senyor Canalejas?
 —Cà!.. No es més que una lleugera capa de pintura, pera cobrir les apariencies.

El Papa plora

—Sembla que lo d'Espanya us afecta molt...
 —Es clar que sí!.. Un mercat aont no hi entraven més productes que'ls meus obrir-lo ara a tots els fabricants del mateix article!

tat de cultes poden recobrar la llibertat molts, però molts casats.

En comptes de viure sempre a la sagristia, ¿perquè les dones, que's diuen religioses y no saben tan sisquera lo que es religió, no prenen per exemple la missió que s'ha proposat seguir una nombrosa agrupació feminista berlinesa, composta de les més encopetades dames de l'aristocràcia de la sang y de la banca, fundant l'Associació protectora de la mare soltera?

La majoria de les dames berlineses no són pas catòliques, s'objectarà, Però són protestants, religió molt més severa y freda que la de l'Església romana.

Protegir la mare soltera, donar la mà y aixecar a la que, inexperta y guiada tan sols per l'instint, o enganyada villanament, posà un infant al món; no permetre de cap manera que la desvalguda vagi a finir sa vida en un bordell; no robarli el fill infame tot just vingut a la vida, com ho permeten les nostres lleis y ho permetem nosaltres; aqueixa obra de santa caritat enaltiria la missió verament religiosa de la dona.

Les dames berlineses, quina religió no admet el dogma de l'encarnació, protegeixen el fruit de l'amor humà.

Les nostres dames de sagristia no miren tan sisquera ab compassió a la mare soltera, —¡la perduda, com la califiquen!— però, això sí, primer que canviar un saludo ab una dona protestanta, s'arrencarien gustoses els ulls.

Es el fruit de la funesta obra vaticanista.

KLAR

NTRE'ls molts telegrams de protesta que ha rebut el jefe del Govern per les seves darreres reals ordres contra (?) l'Església, n'hi ha un d'un capellà que ab la major formalitat assegura an en Canalejas que quan sigui mort anirà al infern.

¡Quina por li deù haver fet l'amenaça al pobre president del ministeri!

¡Parlarli a un home del infern, justament aquets dies que està fent tanta calor!...

Hi ha capellans ben terribles, tan mateix.

Si nosaltres estessim en el lloc d'en Canalejas, ara, al inconcebible sacerdot del telegrama el portariem als tribunals.

¿Acusantlo de què?

D'haver volgut espantar al Govern, ab coses... que fan riure.

Estadística zoològica.

Noticies de Roma donen compte d'haverse mort, de mort natural, els dos magnífics lleons que Menelik havia enviat al Papa Lleó XIII pera figurar en els jardins del seu palau.

Alegremnos.

Al Vaticà ja hi ha dues feres menos.

En una sagristia d'una iglesia de Nocera (Italia) va tenirhi lloc, dies passats, un formidable escandol.

Quare causa?

Dos capellanets joves varen disputarse a tiros de *brownign* les caricies d'una aixerida feligresa.

Com si'l sentissim, mossén Pollastre, al enterarse de la noticia, deurà dir, y ab raó:

—Ens deixessin casar!

Pobre esperit religiós!

¿No'ls veieu, als catòlics de totes menes, bellugarse inusualment contra el Govern, ab motiu de les reformes del Concordat?

Es lo que diria el doctor Doyen:

—També's belluguen molt els microbis de la sang quan el cos comensa a podrirse.

L'afany de vida es, en els parasits, el primer símptoma de mort.

Mal dit, homes, mal dit!

Els catòlics diuen que l'actual política anti-vaticanista del govern espanyol es suïcida.

Suïcida?...

Encara que m'ho jressin, no ho creuria.

No va contra el Sant Pare?

Doncs, si va contra un *pare*, en tot cas serà *parricida*.

Quatre de fredes per una de calenta.

Han entrat a formar part del alt cos consultiu, o Consell d'Estat espanyol, vuit individus, y, d'aquets vuit, n'hi han set de conservadors.

Si els que han de dur les riendes són amics del retrocés, ¿còm pot ser que vagi endavant el carro liberal?

Té la paraula en Canalejas.

En López Domínguez ha disolt la seva agrupació.

Ha fet be.

No són demòcrates, els lliberals? No són lliberals, els demòcrates?

Quines ganes, doncs, de fer àpat a part?

Culleres a tots y suquem a l'olla!

El Circol Monarquic Conservador de Barcelona ha reelegit president a don Guillem Bolareres.

La veritat es que'l Circol està a l'altura de la presidencia; o, diguemho en termes més pintorescs: *Para lo que es don Juan, doña Maria basta.*

Si s'alsés en *Pantorrilles* de la tomba que ara'l glassa, diria, al veure en *Patilles*:
 —Com degenera la rassa!

Un vell hebreu, al morir, se'n pujà al Cel y's llenrà als peus del Pare Etern.

—Sembla que tens por de presentarte davant meu... li diu aquet.

—Ai, sí!

—Y això? Què't passa?

—Una desgracia! El meu fill se m'ha tornat cristià.

—Y per això't desesperes?... El meu també se'n va fer.

—Y què vai fer, vos, pera castigarlo?

—Vaig fer un Nou Testament.

ENDEVINALLES

XARADES

I

Quan apreta la calor,
 la *Dos-quart* y la *Tres-quart*,
 aficionades al art,
 van a buscar la frescor
 al port de *Primera-dues*,
 y ab la *tot* d'un teixidor
 treballen quasi be nues.

PEP SABATÉ

II

Hu girat es musical,
 lo mateix es la *segona*,
tres-dosmitg en la persona,
 y't donarà el meu *total*
 un carrer de Barcelona.

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

ANAGRAMA

De *total*, ha fet en *Tot*
 un aeroplà *Blériot*.

RAMON VALLS

CONVERSA

—¿Vols venir, Carles, al Tibidabo?
 —No, tinc de marxar al meu poble.
 —¿Quin poble?
 —El que ara mateix acabes d'anomenar.

JOSEP REIXACH (PINEDENC)

GEROGLIFIC

::: P

1910

D

P

NNNN

RICARDO LAFFITTE

Pep Cistellé: El pensament no està mal. Lo que no pot anar es la forma. Els versos han de tenir cadencia, ritme, harmonia, una pila de coses que volen molt cuidada, y a les que vostè sembla no donarhi gran importancia.—Josep Morell y Viusà: Anirà, arreglada.—Un barber de Vilajuiga: D'aquesta solució se n'ha abusat bastant, y més ben aplicada.—M. E. (Vilafranca del Panadés): En la segona meitat de la seva carta s'hi llegeixen alguns conceptes perillosos. Per això y per la molta extensió de la mateixa ens havem decidit a no insertarla.—Narciso Vila y Minobis: Es molt senzilla, molt facil d'endevinar, però... vaja!... —M. Roca Cavallera:

Com que no veig la manera d'aprofitar el seu plan, ho sento molt, Cavallera, però, el tiro a la foguera de Sant Joan.

P. P. y S.: ¿Quin día serà que m'entendran els amables corresponals y col·laboradors?... Les cartes pera insertar han de ser curtes, molt curtes. Pensen que tot se pot dir en deu linies.—Martí Rosell: Està equivocot. No es *corra*, que es *corre*. —R. Ll. P. (Rubí): Rebuda, y agraida, la seva carta; però, com veurà, del assumpte ja'ns en ocupem nosaltres.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olim, número 8
 Tinta Ch. Lorilleux y C.